

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 66.

V Ljubljani, v sredo 23. marca 1898.

Letnik XXVI.

Državni zbor.

Dunaj, 22. marca.

Bojišču, na katerem si po dolgi, krvavi bitki stojita nasproti sovražnika, želeč oba poštenega miru ali vsaj premirja, podoben je danes državni zbor. Bojne vrste so utrujene in s tajno boleščjo zró na opustošeno pokrajino; poveljnikom nedostaje poguma in z največjo opreznostjo preiskujejo korak za korakom ozemlje, na katerem se mora potegniti mejna črta, da se popolnem ne uničita armadi. Za vsakim grmom in jarkom se sluti sovražnikov oddelek ali ovađuh. Neprijetni smodnika duh polni ozračje, močno še vre po žilah kri, vsak nepreviden strel utegnil bi alarmirati čete, iznova zanetiti nevarni požar in vzbuditi bojni vihar.

Novo ministerstvo hoče biti nepristransko razsodišče. Grof Thun ponuja mir na obe strani, apeluje na vse stranke, da se združijo k resnemu delu, da rešijo parlamentarne oblike, da vzdržijo ustavo na korist ugledu skupne države, v blagor posameznih narodov. Grof Thun ne siplje obljub, niti ne izraža programa v svoji izjavi. Brez politične barve so njegove besede, kot previden zdravnik je bolniku zapisal primerno hrano, da se okrepča, poživi in zopet shodi. Grof Thun je malo povedal, a mnogo zamolčal; ni na dolgo in široko opisal nevarne bolezni, ki je parlamentarizem vrgla na bolniško posteljo. Tudi ni pokazal ostrega instrumenta, s katerim bi v skrajni sili izžgal otrovano rano. Mir in red v hiši, dobra, skrbna postrežba, to so zdravila, s katerimi hoče grof Thun ozdraviti parlament, pričeti najnujnejše delo ter pospraviti velike zastonke. V prvi vrsti bodi naloga prebolele zbornice, da reši nagodbo z Ogersko in da sestavi potrebni proračun za skupno državo potom delegacij. Pozabi naj bolnik za trenutje

vzrok bolezni. Ublažijo naj se strasti, ponehajo naj narodnostna nasprotja, ko se bliža petdesetletnica vladanja našega presvetlega cesarja. Toliko časa vsaj naj miruje orožje, da se morejo poveljniki dogovoriti o pogojih miru.

A teh pogojev grof Thun ni omenil. Jezikovno vprašanje je ona preporna točka, je vzrok boja, je avstrijska bolezen. Modra rešitev tega večnega vprašanja v naši državi je končna naloga avstrijskih državnikov, je pogoj mirnemu razvoju širne države.

Vsi dosedanji poskusi so se izjalovili, razširili krvavečo rano. Toda grof Thun se ni dotaknil tega vprašanja, dobro vedoč, da parlament še ni kos tej nalogi. Pravičnost nasproti vsem narodom, to je široki okvir, v katerem hoče vlada izvrševati svoje posle, ako se stranke zjedinijo za ono, kar je v prvi vrsti nujno in potrebno.

Kolikor se more že danes soditi po izjavah raznih nemških glasil, se hočejo razne opozicijske stranke otresti terorizma Schönererjevih tovarišev. Mnogi treznejši levičarji se že sramujejo obstrukcije z ostudnimi psovki, s katerimi sta večeraj vzbujala pomilovanje in smeh Schönerer in Wolf. Ako bodo jutri načelniki posameznih strank z ozirom na izjavo ministerskega predsednika mirno in brez strasti izrazili svoje politične in narodne postulate ter stranke uravnale svojo taktiko brez ozira na divje kričanje, potem je mogoče, da se najdejo pota in sredstva rednega dela. Ako se to doseže, potem utegne grof Thun stopiti pred zbornico tudi z načrtom rešitve jezikovnega vprašanja.

Iz Istre.

(Izvirni dopis.)

Kako neprijeten je posel, pisati z — žolčem! A dolžnost je navadno grenka in dolžnost naša

je, klicati v svet, klicati v širno domovino slovensko, kako trpimo v Istri za to, ker smo Slovani.

Pred nekoliko časa sem se mudil v Vižinadi, katera spada že pod poreško škofijo. Ondi mi je tožil prijatelj, kako propada ondi naš življenjski nečloveškega počenjanja laške iredente. Tožil je najprej, kako zagaža hrvatsko prebivalstvo bolj in bolj v dolgove in to pri njegovih narodnih sovražnikih, kateri so si postavili v svoj načrt, na ta način uničiti našo narodnost tudi v Istri. Večina hrvatskih rodbin utegne priti v malo letih na boben in zlobni krvolok jih vrže na mrzlo cesto, dokler pa se to ne zgodi, morajo ti reveži plesati, kakor jim žvižga trinog. O volitvah morajo voliti proti svojemu prepričanju, proti svojemu srcu in vesti, kakor jim ukaže kruti Italijan, gorje mu, kdor bi ravnal drugače! Da bi svoj namen še prej dosegli, ustanovili so ondi mej čisto hrvatskim ljudstvom italijansko šolo, v kateri se poučuje seveda izključno v laškem jeziku. V to šolo morajo zahajati otroci onih žrtv, katere so polovili iredentovci v mrežo dolga. Še celo krščanski nauk se poučuje ondi v italijansčini. Pri tem sem opomnil, ako bi ne bilo dobro, da se zasnuje slovenski zavod, ki bi utegnil rešiti te krvave žrtve iz krempljev sovražnika. Ali kaj hočete, mi je odgovoril prijatelj, ako pa prepričajo Lahi vsako tako namero. Sicer je pa posojilnica tudi le povod zadolženju; veliko boljše bi bilo, ako bi se dalo pomagati ljudem na kak drug način, morda da bi dobili poštenega in dobrega zaslužka v kraju samem, ako bi se zasnovalo kako plodonosno podjetje...

Sploh treba tu, da se nekaj zgodi, da prevzame vodstvo tega dobrega, a nevesčega ljudstva močna, pošena roka, ki bi čuvala nad njim v vsakem oziru.

LISTEK.

Nansenovo potovanje na sever.

(Govoril kanonik J. Sušnik v »Katoliškem domu«.)

(Dalje.)

10. oktobra so prvih nastale ledene razpoke in premikanje ledu. Vzrok tej naravni sili je največ plima. Morje vsaki dan dvakrat raste in zopet pada. Ker se trdi led ne more jednako vodi pregibati, nastanejo med ledom razpoke, ali pa se ledene plošče druga na drugo kopičijo. Gibanje ledu je najgroznejši naravni prizor ledenega morja in največji strah mornarjem.

Od daleč je čuti najprvo votlo gromenje jednako potresu. To gromenje in bobnenje ledene planjave je tako silno in hrupno, da se nobene besede ne razume. Led pod nogami se začne tresti in gibati, tu in tam se napravljajo razpoke po ledu, silne 3 do 4 metre debele plošče se dvigajo kviško, kopičijo jedno nad drugo med groznim polomom, nastaja pravo gorovje, ker se plošče postavljajo dostikrat po robu. Iz razpok dere voda čez led in ga preplavlja, da ni videti, kam bi bilo

mogoče bežati, in mornarju ne preostane drugega, kot hiteti na iste plošče, katere je ravnokar morska sila dvignila kviško.

V jednakem groznem položaju je bila leta 1872 avstrijska ladija »Tegethoff«. Mornarji so se podajali k počitku popolnoma na beg pripravljani. Vsakdo je imel veliko vrečo z živežem in drugo potrebno opravo napolnjeno, katero bi imel v skrajni nevarnosti vzeti seboj. Malo noči je bilo, da bi ne bila posadka bežala na led ter pričakovala, kedaj se ladija pogrezne.

Jednaci prizorov je bilo tudi na ladiji »Fram« dovolj. Toda ladija je bila že iz početka v ta namen jako močno sestavljena, in njena zakrožena oblika jo je varovala posebne nezgode. Ledene plošče so se pod ladijo približavale druga drugej ter ladijo mnogokrat dvignile kviško. Tak leden pritisek je že večkrat imenovano ladijo »Jeanette« strl.

Za slučaj resne potrebe so priredili primerne sani ter pse vanje vpregali in se vezbali v pasji vožnji. Toda ta vožnja ni posebno prijetna. Psi dostikrat niso marali tje kreniti, kamor jih je hotel voznik voditi, ter so vrh tega imeli tudi to lepo lastnost, da so najbolj drvili tedaj, kedar so se na neravnem ledu sani zvrnile, ter voznika zgu-

bili. Bilo je vsaj nekaj spremembe in, če tudi ne ravno za voznika, pa vsaj za gledalce — zabave.

Dne 26. oktobra se je solnce opoludne zadnjikrat pokazalo na nebu, potem pa zatonilo, postala je dolga mrzla zimska noč. 126 dni ni bilo videti solnca na nebu, tema je obdala ladijo in vsakteri dalji izlet od ladije je bil nemogoč. Izvratno jim je sedaj služila električna luč, katero jim je oskrboval — veter, kateri je le redkokrat ponehal. V »salonu« so imeli obločnico, katera jim je zvesto svetila vso dolgo polarno noč.

Kaj so pač popotniki počeli celo dolgo zimsko noč? Opazovanje pri fizikalnih in meteoroloških aparatih je bilo seveda njihovo glavno opravilo. Posebno skrbno so izvrševali astronomična opazovanja, da bi se prepričali, kako se ladija z ledom dalje premika. Glavni morski tok je šel proti severozapadu, vendar je ladija napravila jako nepravilno pot; sedaj se je premikala dalj časa proti severu, potem zopet nekaj nazaj, na to zopet proti zapadu, toda nasprotni veter je mnogokrat gnal led z ladijo zopet na drugo stran. Vendar je bila glavna smer ladije v severozapad. Mraz je nastal vedno hujši, jeseni, dokler ni nastala noč, je toplomer kazal največkrat 14 do 18 stopinj C. pod ničlo. Ko se je pa solnce skrilo, je

Kako je tudi v moralnem pogledu!

Pokvarjenci širijo demoralizacijo v kraju, ki se širi kakor kuga, in tako stanje ljudstva je sovražniku ljubo, da more potem kazati na nas in škodoželjno vzklikati: taki so Slovani! Ne-zmožni za vsako samostojnost, ne-zmožni za vse lepo in dobro. Ali ne reže to v srce?!

Zlasti otroci takih sužnjev so tako pokvarjeni, da te na javni cesti napadajo in kriče za teboj »Viva Italija!« prav, kakor jim je ukazano. Da bi bilo kmalo konec demoralizacije, ako bi se zavzela za to cerkev in šola, je samo ob sebi umevno. Toda kako je s tem? V šoli se poitalijančuje in otroci te laške »šole« se poučujejo menda v vsem drugem, nego v dobrem. Kako pa je v cerkvi?

Baš tu se najbolj pozna, kako znajo izvajati svoj načrt italijanizacije iredentovci. Kar čez noč, bi dejal, pride novi duhovnik mej hrvatsko ljudstvo in začne italijanizovati. Ne meni se za prošnje svojih vernikov, marveč brezozirno izvršuje svoj namen, kakor stoji v načrtu italijanskih kolovodij. Tak duhovnik je došel tudi minoli mesec v Labince ob Vižinadi. Prisel je z očitim namenom, da italijani v cerkvi. Pa duhovnik moli in poje pesmi, katere je pelo ljudstvo do sedaj v svojem jeziku, vse v italijansčini. Ljudje ga ne razumejo in posledica temu je, da godrnjajo v cerkvi in jezni odhajajo iz nje, mesto da bi molili.

Kaj se tu godi, je gotovo znano vladiki poreško-puljskemu in nadejati se je, da bode storil konec takim stvarim, iz katerih izvira samo greh in nič ko greh. Kdo naj bode odgovoren za to? Italijani se ne menijo za nevoljo ljudstva in si mislijo: Bo že šlo, v početku je malo nevolje in godrnjanja med ljudstvom, a to s časom utihne, ko ga zagrnejo valovi italijanstva, in potem bode tiho in mirno, kajti Istra bode čista in italijanska. Ako pa bi vendar drugače prišlo? Slovani ne odnehamo, tudi v Istri ne, in ker ne odnehamo, naj uvažujejo to merodajni krogi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. marca.

Vladna izjava, katero je oddal ministerski predsednik v otvoritveni seji poslanske zbornice in ki naj bi pomenila vladin program, je bila v resnici vse preje, kakor politični načrt nove vlade. One točke namreč, ki povedo nekaj pozitivnega, so samo ob sebi umevne pri vsaki vladi. Vsaka nova vlada je namreč dosedaj pri svojem nastopu povdarjala, da hoče vladati pravično in se ozirati na prospeh avstrijskih narodov v vsakem oziru. Treba pa poleg tega povedati, kako se bode postopalo in na kaj se bo oziralo pri izvrševanju pomembnejših vladnih poslov. Vsega tega pa pogrešamo v izjavi ministerskega predsednika Thuna in je vsled tega sodba o tej izjavi splošno taka, da je najznačilnejše pri vladinem programu to, kar se ne omenja, in da grof Thun najbrže iz tak-

nastopil hujski mraz, 27 do 30 stopinj C., in krog Božiča na — 38 stopinj C.

Da življenje ni bilo preveč jednostavno, so priredili na ladiji razne slavnosti, godovanje, praznovanje božičnih praznikov itd. Harmonij se je prav pogosto glasil na ladiji.

Zopet v drugo je za zabavo poskibel medved, ki je bil tako predrzen, da je prišel na krov ladije in tam vzel jednega psa seboj. Ker mu ta ni zadostoval, prišel je še po drugega. Seveda so vsi drugi psi zagnali grozen hrup, tako da sta šla dva moža s svetilko gledat, kaj se godi. V svoji ne-previdnosti nista vzela seboj nikakega orožja, toda ko v snegu zapazita medvedove stopinje, jo ubereta nazaj na ladijo. Pa tudi medved ju je zapazil ter precej hitel za njima. Zadnjega je dohitel ravno pri ladiji ter ga popadel za ledje. Siromak ni imel nikakega orožja, torej udari medveda s svetilnico po glavi, da se je svetilnica razdrobila. Medvedu se gotovo kaj jednacega še ni prigodilo, torej obstane začuden ter si ogleduje to novo prikazen. Mož pa ta trenutek pohiti na ladijo, kjer so že drugi prišli na krov, ravno ko je medved že tretjega psa zgrabil. Seveda so sedaj zver z združenimi močmi ukončali. Odslej ni nikdo šel brez orožja od ladije.

(Dalje sledi.)

tičnih vzrokov ni hotel sedaj razviti svojega pravega programa. Vsled tega je toraj le pozdravljati sklep poslanske zbornice, naj se razvije debata o tej vladni izjavi, ker bode moral grof Thun pojasniti vsestransko vladino stališče napram zahtevam in željam posameznih strank, katere mu gotovo niso neznane. Sklenjena debata toraj nima namena pojasniti teženj posamnih narodov, ker za to je bilo porabljenih že dovolj prilik, pač pa mora pojasniti vladin program.

Predsedstveno vprašanje bode z izvolitvijo obeh podpredsednikov poslanske zbornice danes rešeno. Rešilo se bo skoro do cela tako, kakor je želela parlamentarna komisija desnice potem, ko so se Poljaki definitivno odrekli vsakemu zastopstvu v predsedništvu in ko je nemška opozicija izjavila, da ne vsprejme ponujenega podpredsedniškega mesta. Predsednikom je bil, akoravno nekoliko proti njegovi volji, izvoljen član katoliške nemške stranke dr. pl. Fuchs, podpredsednika pa postaneta danes in sicer prvi dr. Ferjančič, drugi pa rumunski poslanec Lupul. Nekako manj umljivo je jedino to, da tudi mladočeški klub ni hotel biti zastopan v predsedstvu, akoravno sta se spočetka imenovala kandidata Kramar in pa Záček. Morda so se Mladočeški zadovoljili s tem, da je jeden izmed njihove srede pozvan v Thunovo ministerstvo, kar je seveda večje važnosti, kakor pa podpredsedstvo v poslanski zbornici. Za Jugoslovane bode ta izvolitev v toliko pridobitev, ker bode pokazala, da se mora v dunajskem parlamentu računati tudi na zastopnike slovenskega in hrvatskega naroda, brez katerih bi v poslanski zbornici zaman iskali sedanjo večino. Kot prvi podpredsednik bo toraj slov. poslanec dr. Ferjančič večkrat imel priliko predsedovati prvemu postavodajnemu zboru v Avstriji, česar Slovenci gotovo še nismo doživeli.

Obstrukcija v parlamentu. Povedali smo v zadnji številki, da sta bila glavna voditelja obstrukcije, Schönerer in Wolf, popolno osamljena in so stali na njiju strani le trije somišljeniki. Vkljub temu pa splošen vtis, ki ga je napravil prvi parlamentarni dan, ni posebno povoljen. Schönerer in Wolf sta bila sicer popolno osamljena, toda pokazalo se je, da se hoče tirati neke vrste »stvarno« obstrukcijo. Vložilo se je namreč prvi dan nič manj ko osemindvajset nujnih predlogov, ki morajo toraj pred vsem drugim rešeni biti in je tedaj visoka zbornica bila takoj prvi dan preskrbljena z delom za več tednov. Prav lahko je toraj mogoče, da se bo sedaj na ta način poskušalo ovirati plodonosno delo, ko bodo Schönererjanci uvideli, da s fizično silo sami ne morejo biti kos težavnemu »delu«. Ta način obstrukcije je tedaj tudi mogoč za slučaj, ko bi se ostale nemške opozicijske stranke ne marale udeležiti divjega kričanja in rogoviljenja.

Razmerje mej rusko in srbsko vlado se je v poslednjem času nekoliko poostrilo, odkar se je v Srbiji poverila zopet tolika veljava razkralju Milanu. Ruski vladi je zelo neljubo, da so se Srbi tako daleč spozabili in storili korak, ki je popolno proti volji Rusije. Ker je pa Avstro-Ogerska v prijateljski zvezi z ruskim sosedom, je umevno, da tudi v našem notranjem ministerstvu ne odobravajo posebno tega koraka. Poslednje je posebno razvidno iz note avstrijskega poslanika v Belemgradu, ki svetuje Srbiji, naj se izogiba vsemu, kar bi dražilo Rusijo, in naj poskusi vse, da si pridobi zopet zaupanje ruske vlade, ker sicer trpi prijateljsko razmerje mej Avstrijo in Srbijo. Tej želji so sklenili srbski merodajni krogi sedaj ustreči in nameravajo odposlati v Petrograd novega metropolita Inocencija ter eksregenta Ristića, ki naj carjevi vladi dokažeta, da se je povrnil Milan v Beograd le iz samih dinastičnih vzrokov.

Crispijeva afera v italijanski poslanski zbornici. V italijanskem parlamentu se je pričela včeraj zelo zanimiva razprava, ki vzbuja splošno pozornost vseh italijanskih krogov in ki bo trajala gotovo več dnov. Na dnevnem redu je namreč poročilo odseka petorice, ki se je pečal z znano, že precej zastarelo Crispijevo afero. Ta komisija je sestavila zelo obširno poročilo ter je predložila plenumu parlamenta, toda sestavljeno je tako površno, da ni v njem prav nobene jasnosti. Kar se v jednom oddelku zatrjuje, to se v drugem pobija in pride do konečnega zaključka, da ni storil lisjak Crispi nikakega večjega pre-

greška. Toži se ga le, da je opustil zakonito revizijo neapolske banke in podelil ravnatelju te banke in sokrivcu Favilli visok red. Predlog preiskovalne komisije se glasi konečno tako-le: Ker ne obstoji zakon o odgovornosti ministrov, se Crispija ne more tožiti radi političnih prestopkov in tudi ne pozvati pred najvišje sodišče. Da je Crispi podkupoval ali bil podkupljen, se ne more dokazati, posebno še, ker Crispi ni (!) vedel, odkodi jemlje Favilla denar. Radi zgoraj omenjenih dveh prestopkov pa predlaga odsek, naj zbornica izreče Crispiju — resno politično grajo. Ukradeni in prigrboljufani denar je baje povrnjen do zadnjega beliča. Crispi se pač lahko smeje v očigled toliki zaslepljenosti. V zbornici ima predlog sicer precej nasprotnikov, toda gotovi krogi upajo, da prodre odsek s svojim bedasto smešnim predlogom.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 23. marca.

(Pozor davkoplačevalci!) Koncem tega meseca 26., 28. in prihodnje dni voliti je cenilne komisije glede odmerjenja osebnega dohodninskega davka. Polovico članov izberejo davkoplačevalci, drugo polovico imenuje vlada. Kakor je znano, zvrševalo se je odmerjenje obrtnega in dohodninskega davka dosedaj po tako imenovanih zaupnih možeh, katere si je dotični davčni uradnik izbral (seveda tajno), da so izpovedali o dohodkih jednega ali drugega davkoplačevalca, da je potem davčni uradnik na podlagi izreka teh zaupnih mož odmeril obrtni in dohodninski davek. Ni čuda, da je to odmerjenje marsikaterega davkoplačevalca sem ter tja neprijetno iznenadilo. — Take bridke skušnje utegnejo postajati redkeje po novem zakonu, ako se davkoplačevalci poslužijo po zakonu jim pristojne pravice ter izberejo vestne može, ki poznajo osebne in krajevne razmere, pa imajo tudi voljo, seznaniti se z določbami novega zakona. Na ta način bode mogoče varovati koristi davkoplačevalcev na jedni strani, na drugi strani pa dati državi, kar državi gré. — Zatorej poslužite se svojih pravic, udeležite se volitve osebno, zjedinite se — če se že to prej ni zgodilo — vsaj na dan volitve na razumne, vestne kandidate, da se ne razcepijo glasovi, kar bi lahko imelo nasledek, da bi bil potem voljen morebiti taki, na katerega se mislili niste. Nemškutarji so že pri delu. V posameznih okrajih (n. pr. Kranjskem) so si že izbrali kandidate in delajo zanje z vsemi silami. Kdor pa nikakor ne more osebno udeležiti se volitve, voli lahko pismo in sicer tako, da dotični volilec vpiše v jedno glasovnico ime člana (članov), v drugo glasovnico ime namestnika (namestnikov) in lastno-ročno podpiše vsako glasovnico ter pridene obema glasovnicama legitimacijo ter vse tri navedene listine odpošlje (frankirano) na c. k. okrajno glavarstvo* v roke gosp. c. k. volilnega komisarja v zadevah osebnega dohodninskega davka. Ni pa dopuščeno, da bi kateri volilec glasovnice drugih samovolililcev prevzel in oddal vsak mora voliti osebno ali pa potom c. k. pošte. Ako se pomisli, da spada med dohodke vse to, kar davkoplačevalec dobiva od svoje kmetije, obrtnije itd., vrh tega tudi vrednost pridelkov, katere porabi dotični davkoplačevalec za-sé in za svojo rodbino, iz kmetije ali obrtnije po odbitih stroških, vrednost lastnega stanovanja itd., potem je jasno, kako važne so dotične volitve.

(Volitev odborov za odmerjenje osebnega davka.) Iz kranjskega okraja se nam poroča: Več volilcev tretje volilne skupine se je glede volitve udov komisije v kranjskem okrajnem glavarstvu, ki bo razsojevala podane napovedbe za odmerjenje osebnega prihodninskega davka, zjedini, priporočiti volilem tretje volilne skupine iz kranjskega okrajnega glavarstva v izvolitev naslednje gospode: Za volitev dveh udov v komisijo: Janeza Molj, posestnika in župana v Vogljah; Frančiška Pokorn, kurata v Besnici. Za namestnika: Janeza Zaplotnik, posestnika v Letenicah, in Martina Sajovic, posestnika v Olševku.

* V Ljubljani velja c. k. okr. glavarstvo za ljubljansko okolico, davkarska lokalna administracija za mesto Ljubljana. Opomba uredništva.

(Gostovanje gospoda Ignacija Borštnika v Ljubljani.) Ker jutri ni kompletan vojaški orkester na razpolago, morala je intendantca odložiti predstavo »Halke«. Intendantca je naprosila takoj brzojavnim potom gospoda Ignacija Borštnika, da gostuje jutri v naslovni vlogi »Revčka Andrejčka«, kateremu vabilu se je takoj brzojavno odzval. Jutri je tedaj namestu opere »Halke« »Revček Andrejček« z gospodom Borštnikom kot gostom. — Slovenskemu občinstvu bode tako po večletnem prestanku dana prilika, občudovati svojega rojaka-umetnika na slovenskem odru.

(Razpisane službe.) Na državni gimnaziji v Kranju so s prihodnjim šolskim letom razpisana tri profesorska mesta in sicer za naravoslovca, za jezikoslovca in za matematika. Prošnje je vložiti do 25. aprila t. l. deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani.

(Nenadoma je umrl) dné 21. t. m. zjutraj na Dunaju Gregor Sturm, rodom Gorenjec. [Blagi pokojnik je bil oče bivšemu profesorju v Novem Mestu g. Josipu Sturm-u. sedaj profesor v Sechshaus-u na Dunaju. Imenovani je bil od leta 1895 dunajski občinski svetovalec, do začetka tekočega leta član dunajskega okraj. šolskega sveta, sedaj pa član nižjeavstrijskega deželne šolskega sveta. Pokojni je bil zvest tovariš in pristaš Luegerjev. N. v m. p. !]

(Iz Zatičine.) V Malem Črnelu tukajšnje župnije umr. je v noči med 20. in 21. t. m. Gjurio Dijanič, Novomeščanom dobro znani brivec. Že pred nekaj leti je revež zblaznel. Ali je potem ozdravel, ali ne, piscu teh vrst ni znano. V nedeljo pa pride v Zatičino. Ljudje so mu ponujali jesti, pa ni hotel ničesar. V nedeljo med 10. mašo je prišel v zatiško cerkev; po dokončanem opraviilu pa je med spremstvom otročajeve šel proti kolodvoru. Bil je bos in razoglav, v slabi obleki. Popoldne so ga videli v Malem Črnelu posedati trudnega po njivah. Na večer pride blazni siromak k ondotnemu županu, ki ga spravi v listje spat. Po noči je čul gospodar neko zdihovanje, zato gre k tujcu pogledat in vidi, da mu je jako slabo. Vzel ga je v hišo in tukaj je umrl. Pri sebi menda družega ni imel, nego v jednom žepu nekaj trsak, v drugem nekaj kamenja. Ko sem ga šel pogledat v mrtvašnico, smilil se mi je revež, ker sem ga prej dobro poznal in ker sem ga videl v tako revnem stanju: shujšanega, brez pokrivala in obutve. Hoditi je moral delj časa bos, zakaj koža na nogah je na več mestih odrgnjena.

(Za vojaške rezervnike.) Na vprašanje državne poslanca in člana »krščansko slovanske narodne zveze«, dr. Stojana, kaj se zgodi z rezervniki, ki se ponesrečijo pri vojaških vajah, je prejel od ministerstva za deželno brambo nastopni pismeni odgovor: Podčastniki in vojaki v rezervi imajo pravico na začasno ali trajno pokojnino po razmerju nesposobnosti in nezmožnosti za delo, ako: a) so bili pri izvrševanju vojaške službe brez lastne krivde težko poškodovani, in b) ako postanejo nesposobni za vojaško službo in nezmožni za delo vsled kake bolezni, katero so si nakopali s posebnostjo vojaške službe ali v kakem okuženem kraju, kjer mora službeno bivati. V slučaju ad a) ima poškodovanec poleg tega še pravico do doklade za ranjence. Vdove in sirote takih ponesrečencev imajo pravico do oskrbovalnine, ako so možje oziroma očetje umrli vsled poškodbe ali bolezni, ki so si jo nakopali pri izvrševanju vojaške dolžnosti.

Društva.

(»Gospodarska zveza«.) Na ustanovnem občnem zboru tega društva so bili poleg načelnika gosp. dr. Šusteršiča izvoljeni še nastopni gg. odborniki: Ažman Janez, deželni poslanec in župnik v Gôrjah. Belec Anton, župan v Št. Vidu nad Ljubljano. Dr. Brejc Janko, odvetniški kandidat v Ljubljani. Dermastija Iv. kaplan v Solkanu. Dr. Janežič Ivan, profesor bogoslovja v Ljubljani. Hauptman Peter, kapelan v Starem Trgu pri Ložu. Hladnik Ivan, vikar v Črnem Vrhu nad Idrijo. Jaklič Frančišek, učitelj v Dobrepoljah. Kauschegg Karol, posestnik in trgovec v Ljubljani. Knaus Frančišek, kapelan v Št. Petru pri Gorici. Rožnik Tomaž, kapelan v Mengšu. Kolar Matija, župnik v Polju. Dr. Krek Janez Ev., državni poslanec in profesor bogoslovja. Kromar Ivan, župnik v Šturji. Laharnar Frančišek, posestnik v Radečah. Lavrenčič Anton, kapelan v Cirknici. Lenger Frančišek, posestnik v Žireh. Peharec Stanko, kapelan v Stari Loki. Penko

Matija, župan v Št. Petru na Notranjskem. Pliberšek Ivan, načelnik delavskega konsumnega društva v Ljubljani. Povše Frančišek, dež. odbornik, državni in deželni poslanec v Ljubljani. Rojec Ivan, kurat v Biljah. Rudolf Alojzij, kapelan v Trnovem. Schweitzer Viljem, odvetniški kandidat v Ljubljani. Sila Matija, dekan in župnik v Tomaju. Stele Ivan, načelnik konsumnega društva v Kašlju. Stanovnik Ivan, posestnik v Horjulu. Šiška Josip, kn. šk. tajnik v Ljubljani. Šlibar Gregor, župnik v Rudniku. Dr. Tuma Henrik, odvetniški kandidat v Gorici. Uršič Anton, posestnik v Št. Vidu pri Vipavi. Veršec Frančišek, c. kr. notar v Sevnici. Zičkar Josip, državni poslanec in župnik v Vitanji. — Skupaj torej 33 odbornikov.

(Ženska podružnica družbe svetega Cirila in Metoda v Trstu.) [Konec.] Kakor hitro pa stopi na ulico, takoj ga obveje duh vreden te in zanese ti v svežo slovensko atmosfero družine italijansko kalužo! Koliko onih otrok, poročla nam prijatelj, katere so imele slovenske matere v svojem naročju na zadnjem občnem zboru ženske podružnice minole nedelje, je že morda zastrujenih po italijanskem duhu in v malo letih morda bodo že izgubljeni za naš narod, izgubljen ves trud in napor, duševen in materijalen za nje! Ali se ni pripetilo, da so učenci cirilmetodijske šole od sv. Jakoba, oni učenci, ki so tako milo in krasno peli slovenske pesmi na odru mej veselico tega občnega zbora, da so ti učenci govorili pred nastopom na ulici mej seboj — italijanski? In to ni baš tolažilno znamenje za našo narodnost! Trdilo bi se morda, da ta pojav ni nevaren za našo narodnost, pojav namreč, da naši otroci govore »tu pa tam« tudi italijanski, a mi pravimo, da je nevaren in še zelo nevaren! Kajti ta italijanski duh zaide v meso in kri naših otrok in predno se zavedo sami, so že — »Italijani«. To se dogaja v Trstu vsaki hip. Mnogo je družin slovenskih v Trstu, v katerih sta mati in oče kremenita Slovenca, a otroci — govore povprek italijanski in zakaj? Ker stariša nista krepka dovolj, da bi zajezila iredentarsko povodenj, ki zaganja svoje umazane valove v naš tihi in čisti slovenski dom. Pa tudi druga napaka tiči v tem; naši stariši skrbje premalo za moralno vzgojo svojih otrok, katera pa sloni na krepki verski podlagi. Ako bi slovenski stariši, odnosno slovenske matere v Trstu odgajale svojo decu v strogo verskem duhu, prav gotovo bi se taki škodljivi uplivi iredente polagoma poizgubili. Ali ni otrok, vzgojen strogo verski, ubogljiv in poslušen poveljem svojih starišev? Ako tako vzgojenemu otroku veli slovenska mati: »ne govori mi italijanski, ni besedice več!« otrok bode ubogal, ker mu to veli četrta zapoved božja. Kdo je toraj kriv, da so taki pojavi italijanizacije možni, da se širi v Trstu iredenta med našimi otroci? Stariši, ve, matere! Vzgojajte svoje otroke v strogo verskem duhu, učite jih izpolnjevati božje zapovedi in uverjene bodite, da bode Vaša beseda izdala, ko bodele velile: »ne govori italijanski!« In k temu Vas mora navajati dvojna dolžnost: dolžnost do svojega naroda, katerega morate ljubiti po zakonih narave in dolžnost do družbe sv. Cirila in Metoda! O dolžnosti do Boga pa morate biti uverjene že a priori same po sebi. Ker sovražnik naše narodnosti noče dati ni dovoliti slovenskemu prebivalstvu Trsta potrebnih izobraževalnih sredstev, tedaj je dolžnost slovenskih starišev, da si vzdržujejo taka sredstva sami, v svojem domu. Dom Slovenca bodi njegova narodna sola v teh viharjev polnih časih! Kaj pa bi tudi hasnili vsi napori naše družbe sv. Cirila in Metoda, ako bi je ne podpirali slovenski stariši? Ves blagi namen bi ostajal na papirju in vse ogromne žrtve, katere prinaša naš siromašni narod za namene te prepotrebne družbe, — vrženi bi bili v morje, ako naši otroci venderle postanejo — italijanaši! Stvar je resna in vsega pomisleka vredna. Že »iz usmiljenja do usmiljenih«, iz ozirov na požrtvovalnost slovensko je dolžnost slovenskih starišev, da podpirajo družbo sv. Cirila in Metoda s prvotno, strogo versko in narodno vzgojo svojih otrok. Novci, katere daje domovina potom družbe sv. Cirila in Metoda na meje Slovenije, ne smejo biti seme, ki pade na suha, kamenita tla, kjer se posuši. K sklepu še nekaj važnega. Naše slovensko ženstvo treba pa še tudi samo pristne in dobre duševne hrane. Posebe naše ženstvo za svoj vzvišeni, rodoljubni poklic. V Trstu izhaja »Slovenka«, glasilo slovenskega ženstva. List je zasnovan dobro in ako smo dobro poučeni, tudi v pravih rokah. A list nima zadostne duševne in ne materijalne podpore, premalo ga čita naše ženstvo, premalo ga podpira, da bi se zamogel razviti še bolje v prosep zdravje ženske vzgoje. Ženski ni dovolj, da čita, nje dovzetna duša mora tudi živeti o tem, kar čita. Ako pa ženska čita romane in take stvari, v katerih se celo kaže na nemoralnost v zakonu in življenju sploh, kake koristi naj ima od takega čtiva? Glasilo slovenskega ženstva mora prinašati zdravo duševno hrano, temelječo ne samo na svobodnih, svetskih naukah, marveč tudi na verskih. Vse premalo uvažuje toraj naš narod potrebo pravega ženskega glasila in premalo ga podpira. Kam pa pride z listom, ako nima zadostne duševne in gmotne podpore? V nas piše že skoro do malega

vse, vender večina ne piše, kakor bi morala. Tudi ženske, so se probudile, dobrih moči že imamo in mnogo je še skromno molčečih. Katera čuti v sebi pravi poklic in bodisi stanu kokoršnega koli in da imaš zmožnost, stopi na pozorišče in naše žensko glasilo zbiraj v svojem krogu vse duševne sestrice, vse pridne bučelice narodnega dela! V prvi vrsti so se pojavile, kar je popolnem naravno, učiteljice, a one ne morejo vsamu kaj, tudi niso znane z vsemi strankami ženskega življenja, tudi niso prejele od naroda privilegija, da naj one same delajo za narod, — za ta sveti posel so marveč poklicane vse, kar je izvoljenih. Toliko se nam je potrebno zdelo izpregovoriti ob tej važni priliki, držeč se načela: ako nisi vzgojen dobro sam, ne moreš vzgajati dobro drugih; ako naše ženstvo ni vzgojeno samo, kakor je potrebno v dušnem in telesnem oziru, tako tudi ono ne more vzgajati svojih otrok tako, kakor je potrebno v duševni in telesni blagor našega naroda.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 23. marca. Komunikacije parlamentarne komisije desnice naglašja, da je komisija na podlagi sklepov posamnih klubov desnice v sinočni seji sklenila, da se za mesto prvega podpredsednika kandiduje poslanec dr. Ferjančič in za drugo bukovinski deželni glavar in posl. Lupul.

Dunaj, 23. marca. (Poslanska zbornica.) Mej predlogi, ki so jih vložili razni poslanci pričetkom današnje seje, se nahaja tudi nujni predlog tirolskega poslanca barona Dipaulija, ki zahteva, naj se izvoli odsek 36 članov, ki naj pretresava vprašanje glede odprave jezikovnih naredeb in sestavi načrt za vredbo jezikovnega vprašanja zakonitim potom. — Finančni minister dr. Kaizl je predložil načrt zakona glede pristojbinskih olajšav pri najetju posojila za mestno občino ljubljansko. — Pri volitvi prvega podpredsednika je bilo oddanih 201 glasovnica in je dobil 177 glasov poslanec dr. Ferjančič, ki je torej izvoljen. Za tem se prične volitev drugega podpredsednika. Izvoljen je rumunski posl. Lupul. — Na to se je pričela razprava o programični izjavi ministerskega predsednika. Oglašeni je 26 govornikov. Prvi govori Schönererjaneec Türk.

Dunaj, 23. marca. Današnja seja je dosedaj prav mirna. Schönererja sploh ni bilo v zbornici, Wolf se je pokazal, pa jo je kmalu pobral iz zbornice. — Prvim podpredsednikom je bil izvoljen posl. dr. Ferjančič s 177 glasovi; oddanih je bilo 201, mej temi 24 praznih; drugim podpredsednikom deželni glavar bukovinski posl. Lupul s 169 glasovi od oddanih 186. Razlog, da je bil dr. Ferjančič določen za prvega podpredsednika, je bil pri desnici merodaven ta, ker je slovanska krščanska narodna zveza veliko številnejši klub, nego rumunski, kateremu pripada posl. Lupul. — Oba podpredsednika sta se v kratkih besedah zahvalila za izvolitev ter izjavila, da se bosta trudila zaslužiti to zaupanje.

Dunaj, 23. marca. Posl. baron Dipauli je izročil zbornici predlog, naj se izvoli odsek 36 članov. Ta odsek imej nalog predložiti zbornici načrt zakona, s katerim se jezikov. vprašanje zakonito vredi ter se sedanje jezikovne naredbe odstranijo. Odsek naj v dveh mesecih o svojih sklepih poroča zbornici.

Dunaj, 23. marca. Posl. vitez Berks je vprašal vlado, ali misli odpoklicati avstr. vojake s Krete in kedaj se to zgodi.

Dunaj, 23. marca. Po izvolitvi podpredsednikov se je pričela razprava o vladinem programu, pri kateri je oglašeni zelo veliko govornikov, mej temi vsi načelniki raznih klubov desnice, ki bodo oddali v imenu klubov svoje izjave ter z njimi označili svoje stališče nasproti vladi.

Dunaj, 23. marca. Razdor v katoliški ljudski stranki je za sedaj popolnoma poravnana. Posl. Karlou se je posrečilo doseči sporazumljenje mej Dipaulijem in Ebenhochom. Baron Dipauli je naznanil, da ostane v klubu, ter predlagal, da se sprejme nastopna izjava: Z ozirom na sedanje v zbornici obstoječe iz-

redne razmere vstraja katoliška ljud. stranka začasno v zvezi desnice, pričakujoč, da jej je zagotovljena popolna svoboda v vseh verskih in narodnih vprašanjih.

Dunaj, 23. marca. Načelnikom proračunskega odseka je določen poslanec dr. Kramar. — Predsedstvo zbornice bo najbrže v četrtek vsprejeto pri cesarju v avdijenci.

Dunaj, 23. marca. Tudi italijanski klub je imel sejo, v kateri je imel označiti svoje stališče nasproti vladi. Sklenili so poslanci nasproti novi vladi ostati nezaupni tembolj, ker so podpirali prejšnje vlade, a se te niso ozirale na njih zahteve. Pridržali so si zato polno prostost nasproti vladi.

Berolin, 23. marca. V vladnih krogih se naglašajo, da je dosedaj pridobljenih 65 članov centurina za vladno predlogo, toraj več ko dovolj za večino v plenumu. V današnji seji se je pričela razprava o tej predlogi.

Pariz, 23. marca. Ministerski svet je sklenil, da se vrše legislativne volitve 8. maja, zbornici se pa prepušča, naj sama določi čas, v katerem naj se razide. Zunanji minister Hanotaux je naznanil, da se je mej Francijo, Anglijo in Rusijo doseglo sporazumljenje glede grškega posojila.

Rim, 23. marca. Poslanik grof Niger se je vrnil danes na Dunaj.

Rim, 23. marca. V seji poslanske zbornice se je vršila zelo burna razprava o poročilu odseka o Crispijevi aferi. Razni radikalni in socijalistični poslanci so zahtevali, da se Crispi izroči sodišču in da se vrši natančnejša preiskava o uporabi tajnega zaklada

za časa, ko je bil Crispi ministerski predsednik. Vlada se ni vmešavala v razpravo. Razprava se nadaljuje danes.

Carigrad, 23. marca. Ministerski svet je sklenil, da se odzove jedna divizija turške posadke iz Tesalije na bolgarsko mejo.

Madrid, 23. marca. Predpriprave za splošne volitve kažejo, da bo dobila vlada veliko večino.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah v mm.
22	9. zvečer	733.2	4.5	sl. szah.	jasno	
23	7. zjutraj	732.7	1.2	sl. jzah.	skoro jasno	0.0
	2. popol.	729.1	8.9	p.m. vzsvzh	pol oblačno	

Srednja večerajnja temperatura 5.1°, za 0.3° nad normalom.

V sedanjem času za jemanje najbolj pripravno pristno, čisto in sveže 165 1 3

dorševo med. ribje olje

je ugodnega okusa in lahko prebavljivo. — Cena steklenici 50 kr., dvojna steklenica 1 gld. Priporoča lekarna pri Mariji Pomagaj M. Leustek

v Ljubljani,

Resljeva cesta št. 1, poleg mesarskega mosta.

Telefona št. 68 je slav. občinstvu v poljubno porabo.

Prodajalec

vešč v prodaji specerije in manufakture se sprejme na deželi z mesečno plačo 50 gld. Kavcija po dogovoru. — Več o tem pove uredništvo »Slovenca.« 216 4-3

Gostilna

v Narodnem domu v Celji

odda se od 1. junija 1898 pod jako ugodnimi pogoji v najem.

Ponudbe do 15. aprila 1898 na gostilničarski odsek v »Narodnem domu v Celji«. 204 3-2

Prostovoljna prodaja zemljišča.

Na javni dražbi, ki se bode vršila dne 27. marca ob 9. uri dopoldne v Dragomerju pri Brezovici, okra Log. hiš. št. 18 prodalo se bode

zemljišče

obsejajoče 10 oralov gozda, 1 njivo in dve senožeti ali skupno ali pa razdeljeno na drobno pod ugodnimi pogoji. 213 4-4

Stanarinske knjžice

za stranke z uradno potrjenimi določbami hišnega reda v slovenskem in nemškem jeziku, z razpredelbo za vplačevanje stanarine, vodovodne in mestne doklade, dobé se komad po 15 kr., 10 komadov vkup 1 gld. v Katol. Tiskarni v Ljubljani.

Ericar & Mejač

Ljubljana, Preširnove ulice št. 9.

priporočata

za spomladno sezono

obleke za gospode, obleke za dečke, površnike, haveloke iz pristnega tirolskega lodna ali kameline dlake. Otroške kostume v vseh velikostih in dražestnih faconih.

dalje veliho izber veleznamenitih

novosti v damski konfekciji

kakor: jakete, Capes, pelerine, vremenske plašče iz gladkega ali škotskega kamelodlačnega lodna, haveloke za otroke in dekleta v vseh velikostih. 209 6-2

Ilustrovani katalogi se brezplačno in franko razpošiljajo.

Razglasilo.

Podpisano županstvo naznanja, da se bode vršila dne 2. aprila 1898 ob 11. uri dopoldne v občinski pisarni v Rudolfovem

minuendo-dražba stavbenih del za zgradbo dvonadstropne hiše za stanovanja.

Dražbeni pogoji, načrti in proračun leže na ogled v mestni pisarni v Rudolfovem.

Mestno županstvo v Rudolfovem.

Dunajska borza.

Dne 23. marca.		Dne 22. marca.		Kreditne srečke, 100 gld.	
Skupni državni dolg v notah	102 gld. 15 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	163 gld. 25 kr.	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	204 gld. — kr.
Skupni državni dolg v srebru	102 " 05 "	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	160 " 25 "	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	168 " — "
Avstrijska zlata renta 4%	122 " 60 "	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	194 " — "	Rudolfove srečke, 10 gld.	20 " 25 "
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	102 " 15 "	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 70 "	Salmove srečke, 40 gld.	83 " — "
Ogerska zlata renta 4%	121 " 55 "	Tisine srečke 4%, 100 gld.	141 " 15 "	St. Genois srečke, 40 gld.	79 " 75 "
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 " 40 "	Dunavske vravnave srečke 5%	130 " 75 "	Waldsteinove srečke, 20 gld.	59 " — "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	922 " — "	Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	109 " — "	Ljubljanske srečke	23 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	364 " 50 "	Posojilo goriškega mesta	112 " 50 "	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	159 " 75 "
London vista	120 " 25 "	4% kranjsko deželno posojilo	99 " — "	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3450 " — "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 72 1/2 "	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99 " 10 "	Akcije tržškega Lloyda, 500 gld.	420 " — "
20 mark	11 " 74 "	Prijoritete obveznice državne železnice	223 " — "	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	79 " — "
20 frankov (napoleondor)	9 " 52 1/2 "	južne železnice 3%	185 " 10 "	Splošna avstrijska stavbinska družba	116 " — "
Italijanski bankovci	45 " 05 "	južne železnice 5%	126 " 45 "	Montanska družba avstr. plan.	152 " 80 "
C. kr. cekini	5 " 66 "	dolenjskih železnic 4%	99 " 50 "	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	182 " — "
				Papirnih rubljev 100	127 " 25 "

S 1. aprilom se prične novo celoletno naročevanje!
Avtentično oznanilo zvebanja tū in inozemskih loterijskih srečk, izkaz vseh izzrebanih državnih in zasebnih obligacij.
Naročnina od 1. aprila do konca dec. t. l. je za Avstro-Ogersko gld. 2.—.

„MERCUR“
 XXXVI. leto.

S 1. aprilom na novo vstopivši naročniki dobijo, dokler je še kaj zalogo, kot brezplačni privrček „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega zaznamke vseh izzrebanih srečk. — Naročuje se s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštnih uradih in pri administraciji „Mercur“, Dunaj, I. Wollzeile 10.